

Opgroeien doe je samen; hoe kan iedereen bijdragen aan een stevige pedagogische basis?

11 oktober2023

**NETWERK
BIJeenkomst
SWU'S PO/VO EN
GEMEENTEN**

Programma

- 09.00 – 09.05 uur Opening, voorstellen en context | Jetta Spaanenburg, Netwerk LPO en Fedor Heida, VNG
- 09.05 – 09.25 uur Mijn verhaal | Miquel Pocorni, jongerencoach
- 09.25 – 09.45 uur Inspiratie uit de praktijk | Fedde Boersma, directeur Scouting Nederland en lid Stuurgroep Nationale Jeugdcoalitie
- 09.45 – 10.05 uur Het belang voor het onderwijs | Anje-Margreet Woltjer, bestuurslid SPO Utrecht
- 10.05 – 10.25 uur Reflectie vanuit recent opgeleverde publicaties | Chaja Deen, senior adviseur NJi
- 10.25 – 10.55 uur Panelgesprek
- 10.55 – 11.00 uur Afronding | Jetta Spaanenburg, Netwerk LPO en Fedor Heida, VNG

NETWERK
BIJeenkomst
SWV'S PO/VO EN
GEMEENTEN

Georganiseerde vrije tijd essentieel voor opgroeien

- Naast school en gezin
- Sociale contacten en netwerken
- Spelenderwijs leren wat samenleven betekent
- Ontwikkelen van (sociale) vaardigheden
- Belangrijk voor fysieke en mentale gezondheid

NETWERK
BIJeenKOMST
SWU'S PO/VO EN
GEMEENTEN

De Nationale Jeugdcoalitie

Vereniging
Sport en Gemeenten

Sociaal
Werk
Nederland

Nederlands
Jeugdinstituut

- Landelijk en lokaal erkenning voor vrije tijd
- Integrale, positieve benadering
- Kennis delen
- Naast landelijk, ook lokaal coalities
- Niet over maar met jongeren

NETWERK
BIJeenkomst
SWU'S PO/VO EN
GEMEENTEN

Versterken lokale verbindingen

- Bewustwording
 - Vrije tijd basis voor ontwikkelen en opgroeien
 - Het zijn dezelfde kinderen en jongeren
 - Erkennen van verschillen
- Gebruik maken van bestaande structuren (bv combinatiefunctionarissen)
- Veel vrije tijd gebeurd door vrijwilligers
- Creëren van ontmoeting, samen optrekken

NETWERK
BIJeenkomst
SWU'S PO/VO EN
GEMEENTEN

- Soms teveel vanuit concurrentie i.p.v. uit belang kind
- Lastig – gescheiden werelden, andere belangen
- Ontmoeten werkt
- De ander kennen
- Gebruik maken van bestaande structuren

NETWERK
BIJeenkomst
SWU'S PO/VO EN
GEMEENTEN

“Bijdragen aan een stevige pedagogische basis vanuit het onderwijs”

Anje-Margreet Woltjer
Bestuurder SPO Utrecht

NETWERK
BIJeenkomst
SWU'S PO/VO EN
GEMEENTEN

spo

Koersen op kansen
2023-2027

Utrecht
samen leren groeien

Kernwaarden

Open

Ontwikkelingsgericht

Ondernemend

Bouwstenen

Zo werken we samen aan goed onderwijs voor alle kinderen

Breed
vakmanschap
verder
brengen

Goed
werkgeverschap
op deze
arbeidsmarkt

Creatief
organiseren
en ontwikkelen

Sterke stedelijke,
wijkgerichte
en onderlinge
samenwerking

Van Utrechtse onderwijsagenda naar Utrechtse Jeugdagenda

- We willen 'koploper' zijn op het gebied van kansengelijkheid
- Samenwerking tussen gemeente (onderwijs en jeugd), kinderopvang, schoolbesturen (po, vo en mbo), samenwerkingsverbanden en de opleidingen
- De partners uit de Jeugdhulp zijn inmiddels ook betrokken > Jeugdagenda
- Pas op de plaats vanwege vragen vanuit de gemeenteraad

NETWERK
BIJeenkomst
SWU'S PO/VO EN
GEMEENTEN

Hoe versterken we in Utrecht de pedagogische basis?

- We kiezen voor samenwerking in een wijkgerichte aanpak
- Onderwijs en zorg wordt met de kernpartneraanpak zo dicht mogelijk bij de school en in de wijk van de leerling georganiseerd.
- De kernpartners
 - Buurtteam
 - Jeugdgezondheidszorg
 - Leerplicht
 - SWV

**NETWERK
BIJeenkomst
SWV'S PO/VO EN
GEMEENTEN**

Dat werkt goed omdat:

- Vaste kernpartners verbonden aan de school leidt tot:
 - Korte lijnen (partners kennen elkaar)
 - Gebundelde expertise dichtbij de school
 - Samenwerking met partners die weten hoe het onderwijs 'werkt'
 - Rollen en verwachtingen zijn helder
- Kernpartner overleg
- Samen leren
- Schakel tussen Buurtteam en Specialistische Jeugdhulp (KOOS en Spoor 030)

NETWERK
BIJeenkomst
SWU'S PO/VO EN
GEMEENTEN

Maar er zijn ook uitdagingen

- Bezuinigingen vanuit de gemeente die onze kernpartners en de specialistische Jeugdhulp raken
- Personeelstekorten in het onderwijs, maar ook bij onze (kern)partners
- Sturing vanuit de overheid is gericht op schoolniveau, dit staat haaks op onze wijkgerichte aanpak

NETWERK
BIJeenkomst
SWU'S PO/VO EN
GEMEENTEN

De volgende stap?

- Hoe komen we meer van individuele casuïstiek naar een collectieve vraag?
- Hoe behouden/creëren we flexibiliteit?
- Hoe betrekken we ouders nog beter (aantal mooie voorbeelden in de stad)?
- Hoe kunnen we blijvend investeren in relaties op alle niveaus?
-

spo

Koersen op kansen
2023-2027

Utrecht
samen leren groeien

Kernwaarden

Open

Ontwikkelingsgericht

Ondernemend

Bouwstenen

Zo werken we samen aan goed onderwijs voor alle kinderen

Breed
vakmanschap
verder
brengen

Goed
werkgeverschap
op deze
arbeidsmarkt

Creatief
organiseren
en ontwikkelen

Sterke stedelijke,
wijkgerichte
en onderlinge
samenwerking

Investeer in de verbetering van de **vier** kerningrediënten van het stelsel:

Versterking van de basis
(goed pedagogisch
klimaat in gezin,
buurt, kinderopvang,
school)

Versterking
van preventie

4
kern-
ingrediënten

Intensieve hulp met
duurzame effecten

Verbetering
eerste lijn

Wat is de pedagogische basis

Dat deel van de sociale basis wat zich richt op opgroeien en opvoeden:

De sociale pedagogische basis bestaat uit relaties: ouders, kinderen en jongeren, formele en informele medeopvoeders, die reageren, reflecteren en anticiperen op de ontwikkelbehoefte en opvoedrelatie van kinderen en jongeren, ouders en opvoeders.

De fysieke en online pedagogische basis bestaat uit leefomgevingen: voorzieningen en diensten waar ouders, opvoeders, kinderen en jongeren gebruik van maken.

De kwaliteit van ontmoetingen doet er toe

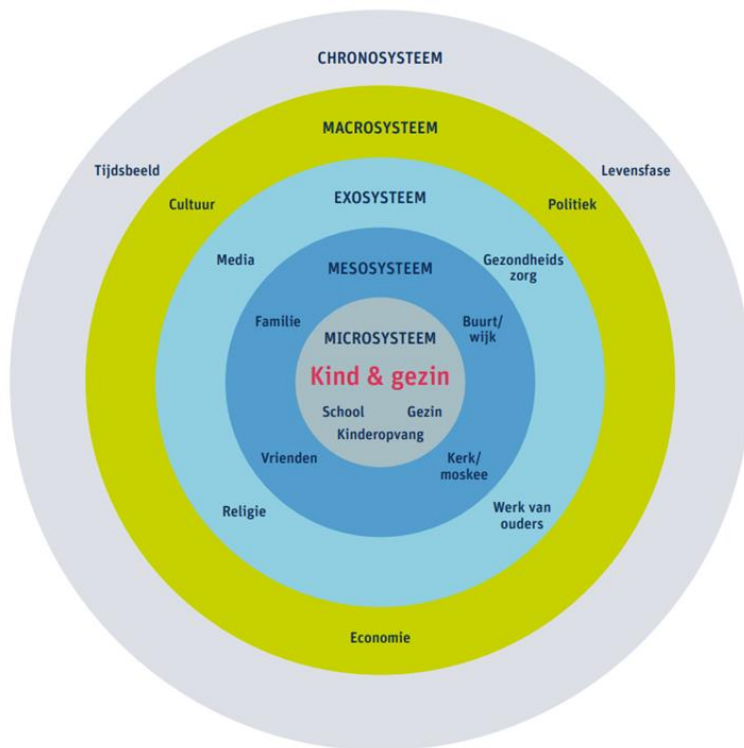
NETWERK
BIJeenkomst
SWU'S PO/VO EN
GEMEENTEN

De pedagogische basis bestaat uit alle contacten, relaties en leefomgevingen die bijdragen aan het opgroeien en opvoeden van kinderen. Ervaringen buiten het gezin hebben veel invloed op de ontwikkeling van kinderen.

<https://www.nji.nl/publicaties/opgroeien-doe-je-samen>

december 2022

Waarde van de pedagogische basis

- Voor kinderen: Identiteitsontwikkeling, relaties aangaan, betrokkenheid bij de samenleving
- Ouders krijgen steun (zowel praktisch als emotioneel)
- Er is verband tussen de pedagogische basis welbevinden later
- De sterke pedagogische basis vergroot de kansen in het leven
- Onderzoek bevestigt het positieve effect op gezinnen én de economische voordelen van investeringen in sociale netwerken en in de fysieke omgeving van kinderen

Versterken van de pedagogische basis, wat vraagt dit van iedereen?

- Een andere blik: niet vanuit problemen, maar ontwikkelmogelijkheden
- Beschermende factoren als houvast op *wat versterkt kan worden*
- Minder focus op individu (en haar/zijn problemen)
- Behoefte van kinderen, jongeren en ouders is vertrekpunt
- Kleine stappen, lange adem

Er is geen blauwdruk, maar wel een wegwijzer met 8 bouwstenen!😊

Wegwijzer gemeenten: bouwen aan een pedagogische basis

Een fijne omgeving om op te groeien: wat kan je als gemeente doen?

1. Ambitie

Welke ambitie heeft de gemeente met de pedagogische basis?

3. Een gedragen wijkagenda

Hoe maak je een passende wijkagenda?

5. Samenhangende aanpak

Wie heb je nodig en wat staat je te doen als gemeente?

7. Werken aan lange termijn succes

De praktijk is weerbarstig. Hoe zorg je voor continuïteit en voortgang?

2. De wijk in beeld

Hoe staat de pedagogische basis ervoor?

4. Doen wat werkt

Welke initiatieven en activiteiten werken?

6. Samenwerken met inwoners en partners

Wat is een passende gemeentelijke rol?

8. Een lerende werkwijze

Hoe meet je de effecten? Wat heb je nodig om te leren?

Bouwsteen: Gedragen wijkagenda

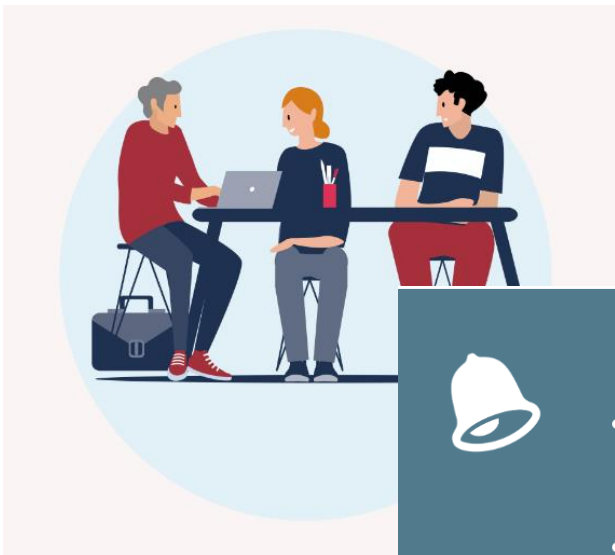
- Wat is een wijkagenda?
- In gesprek met de wijk. Met wie?
- Hoe voer je het gesprek?
- Wijk-prioriteiten bepalen en vastleggen

Met wie in gesprek?

- **Kinderen en Jongeren**
- **Ouders**
- **Leerkrachten op scholen**
- **Pedagogische medewerkers in de kinderopvang/peuterspeelzaal**
- **Kinder- en jongerenwerkers**
- **Buurt- en speeltuinvrijwilligers**
- **Vrijwilligers in sport-, cultuur en natuurclubs**
- **Bibliotheekmedewerkers....**

Bouwsteen: een samenhangende aanpak

Wie heb je nodig en wat staat je te doen

Tips

- Leg verbindingen tussen collega's uit de domeinen onderwijs (VVE, IKC, huisvesting etc.), welzijn, jeugdgezondheidszorg, veiligheid en de fysieke leefomgeving om tot één visie op de pedagogische basis te komen.
- Zorg voor integrale gemeentelijke sturing en éénduidige opdrachten richting wijkpartners.
- Neem de wethouder(s) en gemeenteraad mee in het proces.
- Toets andere beleidsplannen aan de opgave om de pedagogische basis te versterken.
- Werk actief aan de samenwerking tussen formele en informele steun.
- Zoek en verbindt actieve sociale en culturele ondernemers in de wijk.
- In de samenwerking met kinderopvang en scholen: bundel de krachten, overstijg organisatiegrenzen, heb lef en maak bindende afspraken voor een doorlopende ontwikkellijn van kinderen en jongeren.

Bouwsteen: Doen wat werkt

- 10 beschermende factoren
- Investeren in het jonge kind 0-4 jaar
- Steun bij het ouderschap
- Sociale steun voor ouders
- Stimulerende en steunende omgeving met sterk pedagogische klimaat in de kinderopvang, school, kinder- en jongerenwerk, sportclubs etc.

Vragen over keuzes in doen wat werkt

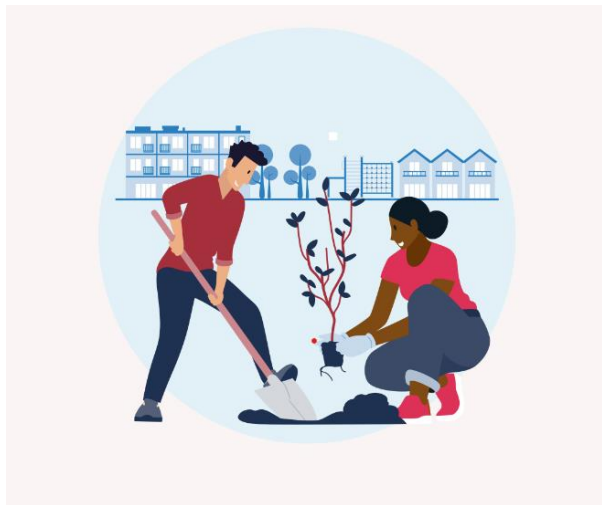
- Welke initiatieven en activiteiten die beschermende factoren versterken, worden in de wijk al uitgevoerd ?
- Zijn er voldoende kindvriendelijke ontmoetingsplekken met aandacht voor ontmoeting, dialoog en netwerkvorming tussen ouders? Is er een inlooppunt waar jongeren met vragen terecht kunnen? Worden deze plekken gebruikt en zijn kinderen, jongeren en ouders er tevreden over?
- Welke activiteiten, initiatieven of programma's lopen al goed? Hoe kijken kinderen, jongeren en ouders hiernaar?
- Bereiken de ingezette activiteiten ook kinderen, jongeren en opvoeders met minder kansen? Zo nee, wat is er nodig om hen wel te bereiken?
- Welke activiteiten zouden geïntensiveerd kunnen worden en wat is er aanvullend nodig voor de uitvoering van de prioriteiten uit de wijkagenda?
- Wat hebben vrijwilligers en wijkprofessionals nodig om het wijkplan goed te kunnen uitvoeren? Voelen zij zich daarvoor voldoende toegerust?
- Besteedt de gemeente voldoende (aandacht, geld, tijd) aan de pedagogische basis?

Tips

- Let er op of er in de wijk voldoende plekken zijn die uitnodigen tot ontmoeting en waar activiteiten kunnen plaatsvinden.
- Als je wilt dat activiteiten uitnodigen tot ontmoeting en dat mensen zich er welkom en veilig voelen, kunnen ze soms beter niet het label 'gemeente' dragen.
- Zorg dat alle informatie over opvoeden en ouderschap beschikbaar is. Lees nog meer [tips](#)
- Ga aan de slag met [kindvriendelijke wijken](#).
- Wees extra alert op de betaalbaarheid, toegankelijkheid en diversiteit van de activiteiten. Misschien is er iets extra's nodig voor kinderen, jongeren en ouders in een achterstandspositie. Ter inspiratie hierbij [voorbeelden van gemeenten die werken aan gelijke kansen](#).

Bouwsteen: samenwerken met inwoners en andere wijkpartners

Tips

- Neem initiatieven mee in hoe het gemeentelijk apparaat werkt. Maak hen duidelijk wat zij van de gemeente mogen verwachten.
- Let op dat je vrijwilligers niet overvraagt. Professionaliseer waar nodig clubs, verenigingen en instellingen zodat vrijwilligers ontzorgd worden en plezier blijven houden in hun vrijwilligerswerk.
- Ga het gesprek aan met het initiatief om te vragen welke rol ze van de gemeente verlangen.
- Sluit aan bij de lokale energie. Geef ruimte aan praktische experimenten, ga uit van vertrouwen en durf dingen te laten gebeuren waarvan je vooraf het resultaat niet kent.
- Kinderen en ouders betrekken is niet iets wat je er als gemeente 'bij doet': het vraagt investering en een lange adem.
- Zorg voor draagvlak bij de wethouder(s) en de gemeenteraad.

Bereik je alle kinderen en jongeren?

Bereik je alle ouders?